

แนวทางปฏิบัติการดำเนินการ โครงการน้ำกระตุ้นเศรษฐกิจฐานราก

สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี

มกราคม ๒๕๖๓

เอกสารและหลักเกณฑ์โครงการ

บทที่ ๑

โครงการนำกระตุนเศรษฐกิจฐานราก

๑.๑ เหตุผลความจำเป็น :

ในรอบ ๔๐ ปีที่ผ่านมา ประเทศไทยประสบปัญหาภัยแล้งถึง ๑๒ ปี ก่อให้เกิดผลกระทบต่อรายได้ของเกษตรกรและความเสียหายทางเศรษฐกิจของประเทศเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะภัยแล้งครั้งรุนแรงที่เกิดขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๒๒, ๒๕๓๗, ๒๕๔๒ และ พ.ศ. ๒๕๕๘ ซึ่งเกิดขึ้นเป็นบริเวณกว้างในเกือบทุกภาคของประเทศ อีกทั้งช่วง ๑๐ ปีที่ผ่านมา ได้มีพื้นที่เสี่ยงภัยแล้งซ้ำซากเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ ปริมาณฝนตกน้อยกว่าปกติหรือฝนตกไม่เป็นไปตามฤดูกาล รวมพื้นที่กว่า ๒๖.๘ ล้านไร่

ในปี พ.ศ. ๒๕๖๒/๒๕๖๓ จากสถานการณ์ฝนตกน้อยกว่าปกติ และสถานการณ์ฝนทิ้งช่วง ส่งผลให้ปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำแม่ น้ำสายหลัก และลำน้ำสาขาต่าง ๆ ลดลงอย่างต่อเนื่อง กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ได้มีประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน (ภัยแล้ง) ๒๐ จังหวัด ๑๐๖ อำเภอ ๕๙๒ ตำบล ๕,๐๖๕ หมู่บ้าน/ชุมชน ได้แก่ จังหวัดเชียงราย น่าน นครพนม มหาสารคาม บึงกาฬ หนองคาย บุรีรัมย์ กาฬสินธุ์ กาญจนบุรี ฉะเชิงเทรา เพชรบูรณ์ อุทัยธานี นครราชสีมา อุตรดิตถ์ ชัยนาท นครสวรรค์สุพรรณบุรี และจังหวัดสุโขทัย พะเยาและสกลนคร

ประกอบกับสภาพเศรษฐกิจของโลกและของประเทศไทย อยู่ในช่วงชะลอตัว จากรายงานของธนาคารแห่งประเทศไทย เศรษฐกิจไทยมีแนวโน้มขยายตัวต่ำกว่าที่ประเมินไว้และต่ำกว่าระดับศักยภาพจากการส่งออกที่ลดลงเป็นสำคัญ ซึ่งส่งผลไปสู่การจ้างงานและอุปสงค์ในประเทศ เศรษฐกิจไทยในภาพรวมมีแนวโน้มขยายตัวต่ำกว่าระดับศักยภาพและต่ำกว่าที่ประเมินไว้ และมีแนวโน้มของอัตราการว่างงานที่เพิ่มขึ้น

โครงการนำกระตุนเศรษฐกิจฐานราก จึงเป็นการดำเนินโครงการเพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนและลดความเสี่ยงของประชาชนในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาภัยแล้งในจังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศ อย่างเร่งด่วนและมีประสิทธิภาพ โดยลักษณะเป็นโครงการที่มีความพร้อม สามารถดำเนินการได้อย่างรวดเร็ว เป็นโครงการขนาดเล็กในระดับชุมชนซึ่งช่วยส่งเสริมการจ้างงานและการกระจายเม็ดเงินลงสู่ระดับฐานราก อีกทั้งยังเป็นการบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านน้ำ เช่น สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่

๑.๒ วัตถุประสงค์โครงการ :

เพื่อแก้ไขปัญหาและบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนจากภัยแล้งอย่างเร่งด่วน ส่งเสริมให้เกิดการสร้างอาชีพ รายได้และการจ้างแรงงานให้กับประชาชน และผู้ได้รับผลกระทบจากภัยแล้งในระดับชุมชน เพื่อเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจในภาพรวมของประเทศ

๑.๓ พื้นที่เป้าหมาย : พื้นที่ที่ประสบปัญหาภัยแล้งหรือพื้นที่เสี่ยง ทั่วประเทศ

๑.๔ ระยะเวลาดำเนินการ : นับตั้งแต่คณะรัฐมนตรีเห็นชอบกรอบวงเงินโครงการ โดยเมื่อได้รับการอนุมัติจัดสรรงบประมาณแล้วต้องสามารถดำเนินการให้แล้วเสร็จ ภายในเดือนมิถุนายน ๒๕๖๓

๑.๕ งบประมาณ : แหล่งวงเงินนอกงบประมาณ หรือ งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓
งบกลาง รายการเงินสำรองจ่าย

๑.๖ แนวทางการดำเนินการ :

(๑) สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ วิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่และเสนอแนะรูปแบบโครงการที่เหมาะสม จำแนกเป็นรายตำบล

(๒) สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ประสานส่วนราชการระดับจังหวัด เพื่อทำความเข้าใจ แนวทางปฏิบัติโครงการน้ำกระตุ้นเศรษฐกิจฐานราก ในการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดเตรียม/เสนอ แผนงานโครงการตามเกณฑ์ที่กำหนด

(๓) จังหวัดรวบรวม/กลั่นกรองโครงการเบื้องต้น เสนอสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ พิจารณากลั่นกรอง/ลำดับความสำคัญโครงการฯ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ เหตุผลความจำเป็น และกรอบระยะเวลาดำเนินการ

(๔) สำนักงบประมาณ สำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ และสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ร่วมกันพิจารณาแหล่งที่มาของวงเงินโครงการ

(๕) สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ร่วมกับกระทรวงมหาดไทย เสนอคณะรัฐมนตรี อนุมัติในหลักการกรอบวงเงินงบประมาณในการดำเนิน

๑.๗ การติดตามและประเมินผล

(๑) จังหวัดรายงานผลการเสนอของงบประมาณ การจัดสรรงบประมาณ รวมถึงการดำเนินโครงการให้กระทรวงมหาดไทย และสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ทราบ

(๒) จังหวัดแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อทำหน้าที่ติดตามและประเมินประสิทธิภาพโครงการ ตามรูปแบบที่สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติกำหนด โดยมีองค์ประกอบจากภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ภาคราชการ สถาบันการศึกษา องค์กรภาคประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง

(๓) สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย ร่วมกับสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ สรุปประเมินผลประสิทธิภาพจากการดำเนินโครงการ การเบิกจ่ายงบประมาณ และการจัดทำรายงานเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบ

บทที่ ๒

หลักการ รูปแบบ และแนวทางการดำเนินการโครงการน้ำกระตุ้นเศรษฐกิจฐานราก

๒.๑ หลักการในการกำหนดรูปแบบโครงการ

- (๑) ต้องเป็นโครงการที่บรรเทาปัญหาภัยแล้งในพื้นที่ระดับท้องถิ่น
- (๒) ต้องเป็นโครงการที่เก็บกักน้ำช่วงฤดูฝนที่จะมาถึงในปี ๒๕๖๓ ให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- (๓) มุ่งเน้นการสร้างอาชีพ สร้างรายได้และจ้างแรงงานของประชาชนในท้องถิ่นเป็นหลัก

๒.๒ รูปแบบโครงการ

จากหลักการดังกล่าว สททช.ได้เสนอแนะรูปแบบโครงการที่เหมาะสมกับการดำเนินการสอดคล้องกับบริบทของแต่ละตำบล จำนวน ๓ รูปแบบ ประกอบด้วย (รายละเอียดรูปแบบโครงการที่เหมาะสมรายตำบลลง QR Code ด้านหน้าปกเอกสาร)

- (๑) ขุดลอกและปรับปรุงแหล่งน้ำเดิม ได้แก่ บึง กุด หนองน้ำธรรมชาติ อาคารแหล่งน้ำขนาดเล็กที่มีอยู่เดิม งานปรับปรุงอาคารและองค์ประกอบ หรือโครงการที่มีผลสัมฤทธิ์ในการเก็บกักน้ำ
- (๒) ขุดแหล่งเก็บน้ำใหม่ ได้แก่ การขุดสระน้ำหรือแหล่งเก็บน้ำในพื้นที่สาธารณะ หรือแก้มลิง ซึ่งสามารถใช้ประโยชน์ร่วมกันในสวนรวม
- (๓) ฝายชะลอน้ำ ได้แก่ โครงการฝายชะลอน้ำในพื้นที่ป่าต้นน้ำหรือป่าเสื่อมโทรม

๒.๓ เงื่อนไขการเสนอโครงการ

(๑) ผลสัมฤทธิ์ที่สอดคล้องกับเป้าหมายแผนแม่บทฯน้ำ ๒๐ ปี โดยมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ด้าน การเพิ่มประสิทธิภาพเก็บกักแหล่งน้ำเดิมหรือแหล่งน้ำใหม่

- (๒) สามารถแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในพื้นที่ประสบปัญหาโดยตรง
- (๓) โครงการจะต้องมีความพร้อมในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

๑) สถานที่ดำเนินการต้องมีเอกสารการอนุญาตอนุมัติ ตามกฎหมาย/ระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้องให้ใช้พื้นที่จากหน่วยงานที่รับผิดชอบ

๒) มีแบบรูปารายการ และประมาณราคาค่าก่อสร้าง

๓) ไม่มีข้อกีดขวางจากประชาชนในพื้นที่

(๔) ห้ามนำงบประมาณมาใช้จ่ายในลักษณะ ดังต่อไปนี้

๑) การจัดซื้อครุภัณฑ์ เว้นแต่ เป็นการจัดซื้อครุภัณฑ์จำเป็นเพื่อประกอบโครงการ

๒) การจัดประชุม ฝึกอบรมสัมมนา ศึกษา ดูงาน จัดนิทรรศการ

๓) การเบิกจ่ายเป็นค่าสาธารณูปโภค

๔) ค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าอาหารทำการนอกเวลา ค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการ

(๕) ไม่เป็นโครงการที่ซ้ำซ้อนแผนงานโครงการ/กิจกรรม ของส่วนราชการ/หน่วยงาน/องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ดำเนินการในพื้นที่ ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ หรือที่ได้ตั้งงบประมาณไว้เพื่อจะดำเนินการในพื้นที่ ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

(๖) ระยะเวลาดำเนินการต้องเสร็จสิ้นภายในเดือนมิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๓ วงเงินไม่เกิน ๑.๕ ล้านบาท

๒.๔ หลักเกณฑ์การลำดับสำคัญโครงการเพื่อการจัดสรรงบประมาณ

หากโครงการที่เสนอมามีจำนวนมากกว่ากรอบวงเงินที่ได้รับ จะมีการจัดลำดับความสำคัญของโครงการในลำดับต้นๆ เพื่อให้สอดคล้องกับวงเงินที่ได้รับ โดยใช้หลักเกณฑ์การลำดับสำคัญ ดังนี้

- (๑) อยู่ในพื้นที่ประกาศภัยแล้ง ปี พ.ศ. ๒๕๖๓ โดยกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- (๒) อยู่ในพื้นที่เสี่ยงภัยแล้งซ้ำซาก จากการวิเคราะห์ โดย สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ
- (๓) เปรียบเทียบ สัดส่วนของผลสัมฤทธิ์โครงการกับวงเงินลงทุน
- (๔) เจือจางในการพิจารณาโครงการเพื่อเสนอรูปแบบที่เหมาะสมรายตำบล เพื่อนำไปสู่การจัดลำดับ (แสดงรายละเอียดดัง QR Code ด้านหน้าปกเอกสาร) ดังนี้

- **ขุดลอกและปรับปรุงแหล่งน้ำเดิม** พิจารณาโครงการขุดลอก ซ่อมแซม/ปรับปรุง แหล่งน้ำขนาดเล็ก ที่มีปริมาณน้ำปัจจุบันต่อความจุ น้อยกว่า ร้อยละ ๓๐

- **ขุดแหล่งเก็บน้ำใหม่** พิจารณาพื้นที่ที่มีความสามารถในการเข้าถึง ลำน้ำ/แหล่งน้ำผิวดินได้ยาก (ห่างไกลลำน้ำหรือแหล่งน้ำ)

- **ฝายชะลอน้ำ** พิจารณาโครงการฝายชะลอน้ำในพื้นที่ป่าต้นน้ำหรือป่าเสื่อมโทรม

๒.๕ หลักเกณฑ์การตรวจสอบกลับกรองโครงการ

(๑) เป็นงานที่อยู่ภายใต้แผนปฏิบัติการของกลุ่มน้ำ หรือสอดคล้องกับที่จังหวัดรวบรวมและกลับกรอง
(๒) การพิจารณาจัดสรรงบประมาณให้แต่ละพื้นที่ต้องกำหนดหลักเกณฑ์ในการจัดสรรตามมาตรฐานเดียวกัน และสามารถชี้แจงได้

(๓) มีตัวชี้วัดที่สามารถแสดงผลสัมฤทธิ์ ด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการเก็บกักน้ำ และด้านการจ้างแรงงานท้องถิ่น

(๔) เมื่อได้รับการอนุมัติจัดสรรงบประมาณต้องสามารถก่อนนี้ผูกพันได้แล้วเสร็จ ภายในปีงบประมาณ ๒๕๖๓

บทที่ ๓

กรอบระยะเวลาการดำเนินโครงการ

กรอบระยะเวลาการดำเนินโครงการน้ำกระตุ้นเศรษฐกิจฐานราก เป็นไปดังรายละเอียด ต่อไปนี้

รายการ	มกราคม ๒๕๖๓			กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓			มีนาคม-มิถุนายน ๒๕๖๓		
๑ สททช. วิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่และกำหนดรูปแบบ/หลักเกณฑ์โครงการที่เหมาะสม จำแนกเป็นรายตำบล			๒๐-๒๔						
๒. สททช. แจกหนังสือ แนวทางปฏิบัติโครงการฯ ไปยังกระทรวงมหาดไทย			๒๔						
๓. ส่วนราชการระดับจังหวัด และ อปท. จัดเตรียม แผนงานโครงการตามเกณฑ์ที่กำหนด			๒๕ ม.ค. - ๑๑ ก.พ.						
๔. จังหวัดร่วมกับ สททช.ภาค รวบรวมและกลั่นกรองเบื้องต้น					๑๒-๑๔				
๕. สททช.(กวด.) กลั่นกรองโครงการฯ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ พร้อมลำดับสำคัญ						๑๔-๒๐			
๖. สททช. และ มท. เสนอ ครม.อนุมัติในหลักการ กรอบวงเงินงบประมาณ และกระบวนการจัดสรรงบประมาณ							๒๑-๒๘		
๗. จัดงานประชุมชี้แจงมอบนโยบายการบริหารจัดการภัยแล้งแบบบูรณาการ และเตรียมการเก็บน้ำฤดูฝนปี ๒๕๖๓ (นายกรัฐมนตรีเป็นประธาน)							ปลาย ก.พ.		
๘. ดำเนินโครงการ (มีนาคม-มิถุนายน ๖๓)									

